

П

ПІДПИС ЕЛЕКТРОННИЙ

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДПИС (*e. підп.*) – 1) обов'язковий реквізит *e. документа*, який використовується для ідентифікації автора та/або підписувача *e. документа* іншими суб'єктами *e. документообігу* (1); 2) *дані* в *e. формі*, які додаються до інших *e. даних* або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих *даних* (2); 3) *e. дані*, що додаються підписувачем або однозначно логічно пов'язуються з тими *e. даними*, які ним підписуються, та призначені для ідентифікації підписувача цих *даних* (3); 4) *e. дані*, які додаються підписувачем до інших *e. даних* або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис (4).

В ЗУ «Про електронний цифровий підпис» (2003) використовувалося поняття «електронний цифровий підпис» (далі – *e. ц. п.*), як вид *e. підп.*, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору *e. даних*, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача (2). *E. ц. п.* був призначений для забезпечення діяльності фізичних та юридичних осіб, яка здійснювалася з використанням *e. документів*. Застосовувався для надання *e. документу* юридичної сили, яка дорівнює юридичній силі *документа* на паперовому носії, що підписаний власноручно правомочною особою. Використовувався суб'єктами *e. документообігу* для ідентифікації підписувача та підтвердження цілісності *даних* в електронній формі (2). *E. ц. п.* Накладався за допомогою особистого ключа, який виступав відповідним параметром криптографічного алгоритму, доступному тільки певному підписувачу. Перевірявся *e. ц. п.* за допомогою відкритого ключа, що доступний суб'єктам відносин у сфері *e. документообігу*. Послуги *e. ц. п.* передбачали надання засобів цифрового підпису, видачу сертифікатів відкритих ключів цифрового підпису, їх поновлення та керування ними, ведення реєстру дійсних, скасованих та заблокованих

сертифікатів відкритих ключів *е. ц. п.*, розрахункові та консультативні послуги, пов'язані з застосуванням *е. ц. п.*. Засобом *е. ц. п.* визначався програмний засіб, програмно-апаратний або апаратний пристрій, призначені для генерації ключів, накладення та/або перевірки *е. ц. п.*. Сертифікат відкритого ключа – це документ, виданий центром сертифікації ключів, який засвідчує чинність і належність відкритого ключа підписувачу. Підписувач – це особа, яка на законних підставах володіє особистим ключем та від свого імені або за дорученням особи, яку вона представляє, накладає *е. ц. п.* під час створення *е. документа*.

Із вступом в дію почав діяти ЗУ «Про електронні довірчі послуги» (4), який визначає правові та організаційні засади надання *е. довірчих послуг*, порядок здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства у сфері *е. довірчих послуг*, а також правові та організаційні засади здійснення *е. ідентифікації* (4). Цей Закон не містить поняття «*е. ц. п.*», натомість законодавець ввів поняття: «*е. підп.*», «кваліфікований *е. підп.*», «удосконалений *е. підп.*», де: *е. підп.* – це *е. дані*, які додаються підписувачем до інших *е. даних* або логічно з ними пов'язуються і використовуються ним як підпис; кваліфікований *е. підп.* – це удосконалений *е. підп.*, який створюється з використанням засобу кваліфікованого *е. підп.* і базується на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа; удосконалений *е. підп.* – *е. підп.*, створений за результатом криптографічного перетворення *е. даних*, з якими пов'язаний цей *е. підп.*, з використанням засобу удосконаленого *е. підп.* та особистого ключа, однозначно пов'язаного з підписувачем, і який дає змогу здійснити *е. ідентифікацію* підписувача та виявити порушення цілісності *е. даних*, з якими пов'язаний цей *е. підп.* (4).

Згідно із Прикінцевими та перехідними положеннями Закону з моменту набрання чинності ним ще два роки (тобто до 07.11.2020 р.): 1) діють чинні кваліфіковані сертифікати *е. підп.*; 2) легітимними є усі АЦСК, які автоматично стають кваліфікованими надавачами *е. послуг*; *е. ц. п.* та посилений сертифікат відкритого ключа, що його підтверджує використовуються

користувачами *е. довірчих послуг*, кваліфікованими їх надавачами, які продовжують їх обслуговувати, відповідно як кваліфікований *е. підп.* (4).

З метою впровадження в Україні європейських стандартів *е. ідентифікації* відбувається: вдосконалення законодавства щодо регулювання, зокрема, *е. печатки, е. підп.*, реєстрованої *е. доставки* тощо; взаємне визнання українських та іноземних засобів ідентифікації (тобто взаємне визнання українських та іноземних сертифікатів відкритих ключів та *е. підп.*); інтероперабельності. Зазначені нововведення дозволять укладати компаніям договори без паперової тяганини, надсилати документи для навчання у ВНЗ онлайн, отримувати послуги від органів державної чи місцевої влади закордоном тощо. Одним з кроків на цьому шляху є затвердження відповідного Порядку (5), який передбачає визнання в Україні *е. довірчих послуг*, іноземних сертифікатів відкритих ключів, шляхом укладення відповідного міжнародного договору України про взаємне визнання сертифікатів відкритих ключів та *е. підп.*

Європейські схеми *е. ідентифікації* передбачають високий, середній та низький рівні довіри до засобів *е. ідентифікації*. Цим рівням (відповідно до діючого законодавства) відповідають: удосконалений *е. підп.*, кваліфікований *е. підп.* та «звичайний» *е. підп.* відповідно.

Література:

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
2. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV (втратив чинність 07.11.2018 р.). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
3. Про затвердження Положення про застосування електронного підпису в банківській системі України: Постанова Національного банку України; Положення від 14.08.2017 р. № 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0078500-17>
4. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

5. Порядок взаємного визнання українських та іноземних сертифікатів відкритих ключів, електронних підписів, а також використання інформаційно-телекомунікаційної системи центрального засвідчувального органу для забезпечення визнання в Україні електронних довірчих послуг, іноземних сертифікатів відкритих ключів, що використовуються під час надання юридично значущих електронних послуг у процесі взаємодії між суб'єктами різних держав: Постанова КМ України від 23.01.2019 р. № 60. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/60-2019-п>.

І. В. Давидова

ПОЛІТИКА ІНФОРМАЦІЙНА (ДЕРЖАВНА)

ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА (*д. І. пол.*) – доктринальна словосполучка, визначення якої відсутнє у чинному ЗУ, яку можливо визначити як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави з отримання, використання, поширення та зберігання І.

Д. І. пол. розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції. В Україні наразі формально закладено концептуальні, нормативно-правові та інституціональні основи реалізації *д. І. пол.* та забезпечення ІБ. На інституційному рівні забезпеченням окремих напрямів *д. І. пол.* та ІБ опікується низка органів державної влади, зокрема *Міністерство інформаційної політики України*, *Міністерство культури, молоді та спорту*, *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення*, *Державний комітет з телебачення та радіомовлення України*, *Національна комісія, що здійснює держане регулювання у сфері зв'язку та інформатизації*, *Міністерство закордонних справ України*, *Міністерство внутрішніх справ*, *Служба безпеки України*, *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*, *Міністерство оборони України*, *Служба зовнішньої розвідки України*.

Основними напрямками *д. І. пол.* є: забезпечення доступу кожного до І; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту І; створення умов для формування в Україні